

OPPVEKST STAB

Oppvekst stab fag og utvikling

Dato 28. mai 2020

Saksnr.: 2020053693-2

Saksbehandler Kurt Kristiansen/Petter Stranger

Godkjent av Svein Ove Ueland

Anna Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang	Møtedato
Oppvekstutvalget	02.06.2020
Formannskapet	10.06.2020

Høringssvar - Kompetanse i barnevernet

Forslag til vedtak

Formannskapet slutter seg til høringsuttalelsen fra Kristiansand kommune

Sammendrag

Barne – og familiedepartementet har sendt tre høringsnotater med forslag til endringer i barnevernloven på høring. Høringsnotatene inneholder forslag til krav om kompetanse og veiledning i barnevernet, regler om varsling til fornærmede eller etterlatte, og regulering av bruk av sakkyndige i barnevernet.

I høring om kompetanse i barnevernet er Kristiansand kommune grunnleggende enig i krav til kompetanse i barneverntjenesten, avhengig av rolle og arbeidets art. Videre pekes det på behovet for å heve barnevernets status som arbeidssted og omdømme i befolkningen. Samtidig ønsker en å rette oppmerksomhet mot det faktum at det å følge opp studenter, gi veiledning og samtidig delta på kompetansegivende utdanning ikke kan komme i tillegg til barnevernets ordinære oppgaver, men bemanningen må styrkes.

I høringssvaret har kommunen valgt å la uttalelsen følge kapittelinnstillingen i høringsnotatet.

Vedlegg: Høringsnotat om kompetanse i barnevernet

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Høringssvar – Kompetanse i barnevernet

Kristiansand kommune viser til brev fra Barne- og familiedepartementet

den 30.03.20, hvor høringsinstansene bes om kommentarer til høringsnotatet.

Det er kommunens inntrykk at høringsnotatet er både grundig og omfattende hva gjelder barnevernets behov for kompetanse. Høringsnotatet gir således en god beskrivelse av dagens situasjon og utfordringer, samt aktuelle tiltak med mål om å heve barnevernets status som arbeidssted og omdømme i befolkningen. Kommunen legger i likhet med utvalget vekt på viktigheten av gode overgangsordninger for våre dedikerte og dyktige ansatte. Videre at tiltakene differensieres med tanke på ansattes roller i barnevernet.

Til tross for at Barneverntjenesten for Kristiansandsregionen er en stor tjeneste, er erfaringen at det er svært krevende for tjenesten å la mange ansatte delta på Bufdirs barnevernfaglige videreutdanninger samtidig. Det er viktig for oss å understreke at det forutsettes økte ressurser til kontaktperson stillinger for at det skal bli realistisk å sende ansatte på videreutdanninger, ha tett oppfølging av nyansatte, og gjøre en grundig og god jobb med studenter i praksis i tillegg til å ivareta barneverntjenestens kjerneoppgaver på en forsvarlig måte.

Innledningsvis vil vi også nevne at kommunen via avtale har forpliktet seg i et samarbeid med Universitetet i Agder om Universitetsbarnevern, noe som blant annet innebærer at barneverntjenesten er en læringsarena for studenter på femårig master i barnevern.

I høringssvaret har kommunen valgt å la uttalelsen følge kapittelinnstillingen i høringsnotatet.

Kapittel 1

Kommunen er enig med departementet i at det er viktig å bevare tverrfaglighet i tjenestene og at alle de tre barnevernfaglige masterutdanningene er relevante for arbeid i barneverntjenesten.

Departementet åpner for videreføring av Femårig master i barnevern ved Universitetet i Agder, men legger opp til en 3+2 modell nasjonalt. Det er ingen tvil om at en slik modell gir en større fleksibilitet for studentene og kan lede til mindre frafall underveis i utdanningen. Samtidig viser de siste tiårenes utredninger ang. kompetanse i

barnevernet, oppsummert i Bufdirs Utredning av kompetansehevingstiltak i barnevernet, at det er behov for barnevernsansatte som har hatt mye praksis som en del av studiet, har jobbet over tid med sin egen personlige utvikling for å bli trygg på seg selv og på rollen som barnevernsarbeider, og i tillegg tilegnet seg analytisk kompetanse og ferdigheter. Kommunen mener det er størst mulighet for å oppnå dette gjennom et integrert femårig studieforløp med kontinuitet i oppfølging av studentene. Den femårige master i barnevern bør derfor helt klart bestå som et studie innen barnevernfeltet. Forpliktelser til gradsstruktur via Bolognaprosessen er likevel ivaretatt gjennom de andre foreslåtte studiealterantivene.

I høringsnotatet inviteres det til å komme med vurderinger av alternative tiltak som kan bidra til å heve kvaliteten i barnevernets faglige skjønnsutøvelse og beslutningsprosesser. Dersom det ikke er realistisk å få utdannet nok kandidater med masterkompetanse i barnevern innen 2031, foreslår kommunen at en % andel av ansatte med master graderes fra 2031 og utover til forventet 100%.

Kapittel 2

Kommunen støtter departementets vurdering når det gjelder eksamen i juss og at juridisk kompetanse må inngå i forskrift for retningslinjer for de barnevernfaglige masterne.

I høringsnotatet vises det til Bufdirs utredningsrapport som konkluderte med at kjerneoppgaver i barnevernet krever analytisk kompetanse og at dette utgjør arbeidsoppgavene for om lag 80 prosent av de ansatte. Som departementet skriver er dette ferdigheter som i hovedsak oppnås på masternivå. Kristiansand kommune i samarbeid med UiA mener at menneskemøte-kompetanse også er en forutsetning for å utøve kjerneoppgaver og har derfor lagt det inn i hele studieplanen for master i barnevern, men omfattende praksis, ferdighetstrening og refleksjon.

Departementet deler Bufdirs vurdering om at tilsatte i lederfunksjoner, utredningsoppgaver og vedtaksmyndighet i det kommunale barnevernet bør ha mastergrad.

Kommunen støtter departementets forslag om at kompetansekravet skal innfris innen 2031 og er svært enig i at arbeidserfaring fra barnevernet vektlegges. Samtidig vil en understreke viktigheten av å kunne lønne de ansatte som har mastergrad og forutsetter

at dette fører til økte bevilgninger til barnevernet og kommunene.

Kapittel 3

Departementet skriver at overgangen fra utdanning til arbeid i barnevernet kan bli spesielt vanskelig for nytilsatte som heller ikke har hatt praksis i barnevernet i sin utdanning. Kommunens erfaring er at søkere som ikke har hatt praksis i det kommunale barnevernet, ikke er like godt kvalifisert som de som har hatt praksis i barneverntjenesten. Vi mener det bør stilles krav om praksis på barnevernsinstitusjon og i kommunal barneverntjeneste innen kandidatene oppnår mastergrad i barnevern. Vi ser at det er større mulighet for omfattende relevant praksis i femårig master i barnevern, enn i ordinære 3+2 studieforløp.

Kommunen er positiv til forslag om et veiledet førsteår for nytilsatte som ikke oppfyller kravet om mastergrad og vurderer at veiledningen må gis individuelt for å ivareta behovet for tett oppfølging i en krevende arbeidshverdag, bidra til trygghet i rollen og personlig trygghet, samt grundig opplæring. Samtidig vil vi igjen påpeke at det vil være ressurskrevende for barneverntjenesten.

Kapittel 4

Departementet foreslår et krav om relevant bachelorutdanning for nyansettelser i barnevernsinstitusjon og ikke spesifikke kompetansetiltak for dagens tilsatte. Ansatte i barnevernsinstitusjon skal utøve barnevernsfaglig miljøterapi. Det forutsetter at de har kunnskaper om barnevernet og barneverntjenesten, og om de barna som er plassert (ofte de mest utsatte barna som kommer fra marginale og dysfunksjonelle familier og har opplevd ulike former for omsorgssvikt). De skal også ha kunnskaper om hva og hvordan barneverntjenesten har satt inn tiltak og arbeidet med disse barna før plasseringen, hvordan barneverntjenesten skal følge opp under plasseringen og hvordan barneverntjenesten og institusjonen skal arbeide i forhold til ettervern. I tillegg bør de kunne noe om familiearbeid og ha kunnskap om spesialisthelsetjenesten som de ofte skal samarbeide med.

Barnevernsinstitusjonene skal ivareta de mest sårbare av barnevernets barn og deres personlige evne til gode relasjoner og menneskemøter vil være helt essensielt for å

ivareta ungdom på en utviklingsstøttende måte. Denne kompetansen oppnås best gjennom praksis og mentorering over fem sammenhengende studieår.

Departementet skriver at alle institusjonsansatte bør ha en grunnkompetanse som gjør dem faglig rustet (...) og at det bør stilles krav om at ansatte som minimum har utdanning på bachelornivå. Kommunen foreslår at ordlyden endres fra bør til skal og at kravet om relevant bachelorutdanning også skal gjelde dagens tilsatte.

Kommunens erfaring er at den generelle befolkning ikke skiller mellom statlig og kommunal barneverntjeneste når det gjelder egne erfaringer og negativ medieomtale.

Dersom departementet virkelig ønsker å bedre barnevernets omdømme og befolkningens tillit til instansen, vil det være helt avgjørende at det stilles krav om relevant bachelorutdanning, slik at ikke ufaglærte settes til å gjennomføre tvangsmessig myndighetsutøvelse overfor samfunnets mest sårbare barn.

Departementet skriver at det bør stilles krav om mastergrad for leder og stedfortreder ved en barnevernsinstitusjon. Kommunen mener bør må byttes ut med skal.

Departementet argumenterer for at det ikke er behov for å innføre tilsvarende krav til utdanning og kompetanse til ansatte i omsorgssentre og sentre for foreldre og barn, som i barnevernsinstitusjon. Dette er kommunen grunnleggende uenig i. Enslige mindreårige flytninger er ofte preget av flukt, krigshendelser og andre traumatiserende opplevelser. Deres behov er å bli møtt av ansatte som har kompetanse på kriser, traumer og sorgarbeid. Å gi et bo- og omsorgstilbud til enslige mindreårige ungdom innebærer mye mer enn oppbevaring, og kommunens erfaring er at ungdommene kan bli boende der over lang tid. De skal motiveres og hjelpes videre i livet og integreres i det norske samfunnet. Den oppfølgingen de får i sine første uker og måneder legger grunnlaget for hvordan det går med dem etter bosetting.

Sentre for foreldre og barn har som oppgave å utrede foreldrenes omsorgsevne, og å kartlegge barnets utvikling. Deres observasjoner og vurderinger utgjør en viktig og betydningsfull del av barnevernets beslutningsgrunnlag for hva som skal skje videre. Kommunen mener at kompetansekravet til omsorgssentrene og sentre for foreldre og barn må være likelydende med kompetansekravet til barnevernsinstitusjoner.

Kommunen vurderer i tillegg at det ville vært mest hensiktsmessig om institusjonene, på

lik linje med barneverntjenestene, måtte søke samme tilsynsmyndighet, dvs. Fylkesmannen om unntak fra kravet om bachelorgrad, fremfor at Bufetat på regionsnivå skal ha denne myndigheten.

Kapittel 5

Når det gjelder krav om at barnevernet skal ta imot praksisstudenter, støtter kommunen dette fullt ut. Master i barnevern er pr i dag i en finansieringskategori som tilsier at universitetet har anledning til å lønne ansatte i barneverntjenesten og i Bufetat som har ansvar for ferdighetstrening, praksisveiledning og mentorering. Barneverntjenesten har over lang tid også tatt imot studenter fra sosionomutdanningen ved Universitetet i Agder, til tross for at dette studiet ikke har en finansieringskategori som gir universitetet mulighet for å betale barnevernstjenesten for dette. Dette må endres før krav om å ta imot studenter innføres. Kommunen er også opptatt av at universitetets kompensasjon til praksisfeltet skal gis til virksomheten og ikke til hver enkelt veileder, slik at en oppnår målet om å frigjøre kapasitet. I høringsnotatet er det presisert at det er Bufetat som skal velge ut institusjonene som skal ta imot praksisstudenter. Kommunen forutsetter her at Bufetat da ikke bare kan foreslå innenfor statlige institusjoner, men også private aktører og stiftelser, og at Bufetat har ansvar for kvalitetssikringen av de praksisplasser som foreslås.

Kapittel 7

Kommunen finner det positivt at det er estimert et behov for økte bevilgninger til veiledet praksis, men vil presisere viktigheten av at bevilgningene kommer i form av annen finansieringskategori, fremfor rammebevilgning.

Kapittel 8

Innledningsvis i høringsnotatets kap 1 ble det oppsummert at kompetansekravet skulle gjelde lederfunksjoner, utredningsoppgaver og vedtaksmyndighet. I merknad til § 2-1 a 1 ledd står det definert hvilke oppgaver som det foreslåtte kompetansekravet skal gjelde. Kommunen ser på en slik oppgaveinndeling som noe uheldig, da det fort vil oppstå tvil

om hva inndelingen faktisk betyr. For hva vil det faktisk si «å iverksette og følge opp tiltak»? Innebærer det å veilede foreldre?

I listen fremgår det at å forberede saker for behandling i fylkesnemnda er en av disse oppgavene. Hva da med å være kommunens partsrepresentant i Fylkesnemndssaker? Og hvilken kompetanse kreves for gjennomføring av akuttvurderinger? Ansatte på barnevernvakta vil i konkrete situasjoner og på hjemmebesøk måtte ta akuttvurderinger uten at leder er til stede, og på denne bakgrunn fattes det vedtak om flyttinger. Når vedtakene fattes av jourhavende jurist, vil vurderingsgrunnlaget fra den barnevernsansatte være helt avgjørende for utfallet. Flytting er et svært inngripende tiltak i barn og foreldres liv. Vedtaket godkjennes av Fylkesnemnda innen 24 timer, men da er flytting allerede iverksatt.

På bakgrunn av det ovenfor stående, foreslår kommunen heller at departementet tydeliggjør hvilke oppgaver som er unntatt fra masterkravet. Hvilke oppgaver kan ansatte som ikke har master i barnevern, master i barnevernsarbeid eller femårig master i barnevern utføre? Det vil gjøre det mer oversiktlig og bidra til mindre tvilstilfeller. Departementet foreslår at kompetansekravet også kan innfris gjennom en kombinasjon av bachelor, erfaring og videreutdanning. Kommunen mener det er viktig at det er et gjennomgående krav at med videreutdanning i denne sammenheng, menes videreutdanning på masternivå. Videre ser vi et behov for en nasjonal føring for avlønning av de som har fått kompetansekravet innfridd på denne måten, slik at dette ikke blir opp til hver enkelt kommune.